

287. Van Dale, de letter E (2)

1. Ik heb nogal wat bobofuncties (denk aan: bondsbons) in de korfbalsport vervuld. Hij bezat een echte Van Gogh. Genuïteit en authenticiteit zijn synoniemen van echtheid. Echting is het echten of geëcht worden. De eclatante zege maakte éclat. Een agnitie is een echtverklaring. De Frankrijkenner moest eclaireren wat een éclair is. Ecmnesie is een geheugenstoornis. Een ecloge is een herdersdicht. Is mijn eclipsbril geëclipseerd? De Ecofin-raad is de raad van ministers van Economische Zaken en Financiën. Een ecolander is een kruising van een heckrund met een Schotse hooglander. Kan de E. colibacterie veel kwaad aanrichten? De économie de bouts de chandelle is de zuinigheid die de wijsheid bedriegt. Het economyclassyndroom heet ook wel DVT of vliegtuigtrombose. Bij de écoute werd geënthousiasmeerd de écosaise gedanst.

2. De écriture artiste is een impressionistische prozastijl, gekenmerkt door ongewone woordvorming en syntaxis, de écriture automatique een surrealistische schrijftechniek. Het ecrue ecrin bevatte een snufje ecrasiet. De ect is de elektroconvulsiotherapie (Jaarboek 2009), de (elektro)shock(therapie). Het verschil tussen de oude écu en de moderne ecu moet nu toch wel bekend zijn. Ook Edammers kopen edammers, bolletjes Edammer kaas. In de heraldiek is het écusson een klein schildje in een wapen. De omnivoor was allesverslindend, edax rerum. Het eddyïsme is de gebedsgenezing volgens de christian science. De Eerste Edele was de vroegere vertegenwoordiger van de adel in de Staten van Zeeland. De edelcanina is de gekweekte hondsroos. De edelgasconfiguratie is de toestand van een atoom met acht elektronen (een octet) in de valentieschil. Edelmogende Heren was de titel van de vergadering der Staten-Generaal, vroeger van die der Provinciale Statenvergaderingen. Edelsteenkunde is gemmologie.

3. De moerasdroogbloem is de Hollandse edelweiss. Zijn edelgesteenteverzameling was indrukwekkend. Een hof van Eden als lusthof is zo genoemd naar de Hof van Eden (het Eden) met Adam en Eva. Van de edicten zijn vooral bekend het Edict van Nantes en het Eeuwig Edict. Zijn deze Shakespeare-editie en Vondeleditie nu proza-edities of poëzie-edities? Het EDTA is ethyleendiaminetetra-azijnzuur. Gelukkig leven we in een maatschappij met éducation permanente. Het Zwitserse eedgenootschap is de republiek Zwitserland. In 1566 werd het Verbond der Edelen gesloten. De samentrekking van edel is eel (vergelijk anders en aârs). Gebruik de eeltrasp (Jaarboek 2010) voor die calleuze plekken onder je voeten! Het eemien in de geologie is de Saale-Weichsel interglaciale tijd. Wil je een glas witte wijn uit juffrouw Eenarm? Hij was met zijn neus in het eendenbier gevallen. Ook een deux-chevaux is een eend.

4. Op het menu stonden eendenragout en eendenpaté. Het praktische eenhedenstelsel was het mks-stelsel, het mksa-stelsel is het giorgistelsel (eenhedenstelsel van Giorgi). Jullie moeten eenhoog zoeken! Op de een-na-laatste schooldag kregen we een ijsco. De een-om-niet is de aas-blank. Paardenmest is eensgegeten haver. Een eensnarige viool is een goezla. Monocotyle planten zijn eenzaadlobbig. Eau de la reine is lodderein en eau de quinine is een haarwasmiddel. De vice-mp's (de viceministers-presidenten) kwamen bijeen. Ze streefden de status quo [GB, 4] na. Met referte aan het Groot Breskens Dictee 2010: als het je belieft om alsjeblijft (ajb.) midden in de zin (middenin dus) te zetten en niet aan het eind, besef je pas het recente verschil – waarover VD en GB het (nu) eens zijn – met a.u.b. (alstublieft).

5. De eerbiedwaardige éminence grise werd geëerbiedigd. Zelfs bij het vioolspelen wilde hij de eerste viool spelen. De ruiter behoorde tot de eersten der caballero's, zijn springpaard tot de eerste der rijpaarden. De eerstehandsmakelaar [Let op juiste uitspraak] handelde in eersteklas eerstehands tabak [Let op juiste uitspraak]. Het feest der eerstelingen is Pinksteren. De langstlevende overleeft de eerststervende. De afkorting e.v. staat voor eerstvolgend. 'Or gaat in contramine', zo kopte een krant. De Sierra Leonees en de Guineese beminden elkaar. Let op de juiste schrijfwijze van Guineese biggetjes, naast: het Guinees biggetje. Er was genoeg eten voor de analfabeet, asceet, exegeet en poëet.

6. Een fagocyt is een eetcel. De geur van het eten was appetijtelijk, orexigeen, eetlustopwekkend. De anorectica gebruikte een anorexans. Zij leed aan boulimie (anorexie, boulimia, vraatzucht, sitomanie, anorexia nervosa). Als student heb ik in meerdere mensae (mensa's) gegeten. Fijne eetwaren zijn delicatessen of ook wel: comestibles. Voor eeuwig en een dag is net zoiets als oneindig plus een (vergelijk ook: een wissel op de eeuwigheid trekken). De efebie, de efebenopleiding, vond in Athene plaats. Leverde dat efemere ministerschap nog pensioen op ook? Een diploma kan effectus civilis hebben.

7. Een beetje jeans is effiloché. De afkorting e.g. staat voor eerstgenoemde. Egalitair en elitair zijn elkaar bijtende begrippen. In de Egelantier stonden meerdere egelantiers (egelantieren). Bij egelliefde doen ze het op z'n egeltjes. Een egghead is een intellectueel. Hoe word je van egoïst altruïst? Door een egoutteur wordt het papier geëgaliseerd. De egraz (Jaarboek 2008) is een strijkinstrument. De uitdrukking 'egregiously an ass' (bij uitstek een ezel) komt van Shakespeare. De berooide immigranten verlangden terug naar de vleespotten van Egypte. De egyptomaan was begeestert (Jaarboek 2007) van de egyptologie, de Egyptekunde.

8. Eh bien, waar blijft die EHBO-afdeling met al haar EHBO'ers? De broedkip liep op eieren. Het examen was een eitje. Laatstgenoemde klank is trouwens een ei'tje (geen ij'tje!). Eibofobie (Jaarboek 2008) is de angst voor palindromen en is er zelf ook een (van). Kennis, dat is het hele eiereneten (eiereten). Na de eierragout was er eierpunch. Wat is dat: eiergaren tussen de kievieten (kieviten)? Eierlevendbarend is ovovivipaar. Deze Eiffeltoren is 30 meter hoog. Van de openbare weg kom je op de eigen weg en daar kun je eigengemaakte kaas kopen. De eigendomsactie greep terug op de eigendomsakte. De ehs is de ecologische hoofdstructuur.

9. Bij de eierschaalappretuur worden zeer kleine putjes in het stofoppervlak geperst om lichtbreking te verkrijgen. Ik schrijf u dit eigenhandig, propria manu. Twaalf zesde is een oneigenlijke breuk. Authenticiteit is eigenheid. De vrouw van de kaasbereider was een eigenrijder. Eigentijds is contemporain. Eikelsuiker is querciet. De orde van de Eikenkroon is een Luxemburgse ridderorde. Eilaci, eilaas, het is weer zover. Bij de eilandjes van Langerhans kun je niet aanleggen. Met de Eilanden worden de Zuid-Hollandse eilanden bedoeld. Salpingitis is eileiderontsteking. De (het) eimad is het tweede gewas van een stuk hooiland.

10. Een interlocutoire (preparatoire) beslissing gaat vooraf aan de eindbeslissing. Bij het eindejaar kregen we een eindejaarsuitkering. Eindelijk is tenslotte ten slotte. De eindtermijn (de ontbindende termijn) is de terminus ad quem. Hij was achtentwintig jaar, dus eindtwintiger (Jaarboek 2007). Een einsteiner (Jaarboek 2007) is tussen 12 en 19, slim en heeft veel sociale vaardigheden. Een rekwirant is een eiser. Een ejaculatio praecox komt te vroeg. In Vlaanderen kun je een ejt, een eindejaarstoeslag, krijgen. De appel valt niet ver van de boom en is dus ejusdem generis. Het nieuwe fenomeen ekd (Jaarboek 2010) is het elektronisch kinddossier.

11. De e-laag, de ionosfeer, is de laag van Heaviside. Elapso tempore werd duidelijk waar zijn élan vital vandaan kwam. El caballero de la triste figura (meervoud: los caballeros de la triste figura), is de ridder van de droevige figuur, met name Don Quichot. Als informateurs gebruikt de koningin meestal elder statesmen. Een èle (historisch) was lid van de Vereniging van Vrouwelijke Studenten Leiden (VVSL). Electric art kenmerkt zich door geluids- en lichteffecten. Elegantie is élégance. Electroclash is een stijl in de housemuziek. De elektriseermachine van Otto von Guericke (17e eeuw, die van de Maagdenburgse halve bollen) is iets anders dan het sterrenbeeld Elektriseermachine. Elephantum ex musca facere is van een mug een olifant maken.

Rein Leentfaar